

ภาคผนวก ก

ประวัติและข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกำนันในการเข้าสู่ตำแหน่งและหลังจากเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการศึกษาถึงการเลือกใช้กลยุทธ์ วิธีการ การเลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับช่องทางเพื่อการสื่อสารทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลาเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการจัดเก็บข้อมูลเป็น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน และผู้แทนสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีเป็นบุคคลใกล้ชิด รู้จัด และเคยทำงานร่วมกับสมาชิกวุฒิสภาที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 กลยุทธ์การสื่อสารของสมาชิกวุฒิสภาที่เคยดำรงตำแหน่งกำนันในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่ 2 กลยุทธ์การสื่อสารหลังเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ทั้งนี้ จากแนวคำถามสัมภาษณ์สามารถสรุปประวัติและข้อมูลของสมาชิกวุฒิสภาที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน ได้ดังนี้

นายโสภณ ศรีมาเหล็ก สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดน่าน

นายโสภณ ศรีมาเหล็ก หรือกำนันโสภณ อดีตกำนันตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน 2 วาระ เกิดที่บ้านพร้าว ตำบลพระธาตุ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนในตำบลพระธาตุ จากนั้นศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย การบวชเรียนเป็นสามเณรจากโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่วัดพญาภู อำเภอเมือง จังหวัดน่าน และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการบวชเรียนเป็นสามเณรจากโรงเรียนนันทบุรีวิทยา (สายปรียัติธรรม) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน นอกจากนี้ในขณะที่บวชเป็นสามเณร 7 พรรษา (พ.ศ. 2522-2528) ได้ศึกษาทางธรรมจนนักธรรมเอก เปรียญธรรมประโยค 1-2 จากสำนักเรียนวัดพญาภู ต่อมาเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาและสำเร็จการศึกษาด้านบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุตรดิตถ์ แต่ด้วยนายโสภณ ศรีมาเหล็ก สนใจและให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจุบันจึงเข้าศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลพระธาตุ นายโสภณ ศรีมาเหล็ก ได้รับความไว้วางใจให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการหรือสมาชิกชมรมต่าง ๆ มากมาย เช่น ประธานคณะกรรมการอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จังหวัดน่าน ประธานชมรมลูกเสือชาวบ้าน อำเภอเชียงกลาง

คณะกรรมการการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมฯ ประจำจังหวัดน่าน ประธานกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอำเภอเชียงกลาง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่น ทั้งนี้ การทำงานในท้องที่ นายโสภณ ศรีมาเหล็ก จะเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดน่านและการอนุรักษ์พันธุปาล์ต้นน้ำ โดยมีผลงานที่สร้างชื่อเป็นที่ประจักษ์ด้านการอนุรักษ์พันธุปาล์ต้นน้ำปือ จนได้รับพระราชทานธง “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต” พร้อมรับเงินพระราชทาน จำนวน 100,000 บาท ทั้งนี้ การสร้างเสริมเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดน่านมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่า อนุรักษ์ต้นน้ำเพื่อการดำรงชีวิตของชาวน่าน นายโสภณ ศรีมาเหล็ก ได้ใช้การสื่อสารผ่านช่องทางวิทยุชุมชนด้วยการเป็นผู้จัดรายการ “ด้วยรักและผูกพัน” สถานีวิทยุชุมชนขุนน่าน คลื่น 100 MHz เชียงกลาง ซึ่งวิทยุเป็นสื่อที่ช่วยให้ประชาชนในจังหวัดน่านรู้จัก และรับรู้เรื่องราว ของ กำนัน โสภณ ศรีมาเหล็ก มาอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ช่วงเวลาที่นายโสภณ ศรีมาเหล็ก เป็นกำนัน ถือว่าเป็นกำนันที่มีอายุน้อยที่สุดในจังหวัดน่านแต่มีผลงานการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ประจักษ์ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักจนได้รับความไว้วางใจให้เป็นประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอเชียงกลาง ต่อมาได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจังหวัดน่าน และได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย ด้วยการทำงานที่เป็นที่ไ้พบและรู้จักกับผู้คนในวงกว้างมากขึ้น ทำให้มองเห็นแนวทางการช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดน่านได้เพิ่มมากขึ้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2549 จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก ในจำนวนผู้สมัครแข่งขัน 18 คน แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง แต่ช่วงปลายปี 2549 ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2549 หลังจากหมดวาระการทำงานเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สนใจและมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายกำหนดสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ได้ นายโสภณ ศรีมาเหล็ก จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งและใช้กลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์หาเสียง จนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดน่าน

ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกนายโสภณ ศรีมาเหล็ก 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2553 เวลา 12.30-13.30 นาฬิกา ณ ห้องประธานคณะกรรมการมีส่วนร่วมและพัฒนาการเมือง อาคารรัฐสภา 2 การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่ม ด้วยการให้นายโสภณ ศรีมาเหล็ก เล่าถึงการสื่อสารในช่วงเป็นกำนัน การทำงานที่ต้องใช้การสื่อสาร และการใช้กลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้เข้าใจถึงการทำหน้าที่กำนันที่สัมพันธ์กับการสื่อสารที่เกิดในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ ตลอดจนการสื่อสารหลังจากเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารจึงนำมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการหาเสียง โดยนายโสภณ ศรีมาเหล็ก จะเน้นที่เนื้อหาการแนะนำตัว ประวัติ หมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ ส.ว.
3. การสื่อสารภาพลักษณ์ที่ใช้ในการหาเสียง เพื่อสร้างความประทับใจและการจดจำแก่ประชาชน
4. วิธีการที่ใช้ในการแนะนำตัวและการหาเสียง ไม่ว่าจะเป็นการเดินพบปะประชาชน การไปร่วมงานประเพณี การปราศรัยตามเวทีต่าง ๆ การพูดคุยเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน แต่ละกลุ่มอายุ
5. สื่อและช่องทางที่ใช้ในการแนะนำตัวและหาเสียงในประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ส.ว. ผ่านแผ่นพับ แผ่นพับ โปสเตอร์และป้ายแนะนำตัว การใช้สื่อเคลื่อนที่
6. ความได้เปรียบของการเคยเป็นกำนัน มีผลงานการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นที่ประจักษ์ในพื้นที่ สร้างความเชื่อมั่นในฝีมือการทำงาน
7. การมีต้นทุนทางสังคม เช่น ชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การมีตำแหน่งทางการเมืองของบุคคลในครอบครัว ซึ่งถือเป็นปัจจัยเสริมในการลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัด
8. ความได้เปรียบจากการมีเครือข่ายครอบครัวที่มีชื่อเสียง เครือข่ายผู้นำทางความคิดที่เป็นสื่อกลางไปยังประชาชน
9. การนำกลยุทธ์การสื่อสารมากกว่า 1 วิธี มาใช้อย่างผสมผสานเพื่อสื่อสารทางการเมือง โดยหวังผลการสื่อสารเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งด้วยการเข้าถึงและเป็นกันเองกับประชาชนในจังหวัด
10. การวางแผนรูปแบบและวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ทีมผู้สนับสนุนช่วยหาเสียงสร้างการรับรู้ว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การสัมมนาครั้งที่ 2 มีขึ้นในวันที่ 25 มกราคม 2553 เวลา 10.00-12.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมรัฐสภา อาคารรัฐสภา 1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ซักถามในประเด็นที่ยังสงสัยและไม่ครอบคลุมเนื้อหาในการสรุปผล ประกอบกับเป็นการสัมมนาเพื่อขยายความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งประเด็นประกอบด้วย

1. หลังจากได้รับเลือกตั้งแล้ว ส.ว. มีได้นำกลยุทธ์การสื่อสารใดมาใช้เพื่อสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดน่าน
2. การติดต่อสื่อสารกับชาวบ้านหลังจากได้รับเลือกตั้ง เช่น การไปเยี่ยมชาวบ้าน และการไปร่วมงานพิธี งานประเพณีต่าง ๆ
3. การปฏิบัติงานในหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาทั้งการทำงานในพื้นที่ระดับจังหวัดและการทำงานในวุฒิสภา
4. ความสำคัญของการเข้าไปทำหน้าที่ ส.ว. ตลอดจนเนื้อหาที่ทำให้ชาวจังหวัดน่านเชื่อมั่นและลงคะแนนเลือกตั้งให้
5. วิธีการทำงานในวุฒิสภา และรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในสภา การพิจารณากลับกรรมาธิการ หรือการทำงานในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา
6. วิธีการสื่อสารให้ประชาชนในจังหวัดน่านทราบถึงการทำงานในหน้าที่ ส.ว. ผ่านการถ่ายทอดการประชุมวุฒิสภา การประชุมรัฐสภา สื่อโทรทัศน์ วิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์
7. การดูแลรักษาชื่อเสียงและสร้างความประทับใจ สร้างความนิยมในตัว ส.ว. อย่างต่อเนื่อง หลังจากเข้าสู่ตำแหน่ง ส.ว. แล้ว
8. การเดินพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง
9. การสื่อสารเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดน่านทราบถึงภารกิจหน้าที่ ส.ว. ผ่านกลุ่มเครือข่าย ครอบครัว กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ

นายมานพน้อย วานิช สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพังงา

นายมานพน้อย วานิช หรือก้านนไข่ อดีตกำนันตำบลโคกเจริญ บิดาชื่อเทียนเซ่ง เคยเป็นกำนันตำบลโคกเจริญมาก่อน ในวัยเด็กศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

จบการศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดพังงา ส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำเร็จ การศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ชาวบ้านตำบลโคกเจริญ รู้จักนายมานพน้อย วานิช ตั้งแต่พ่อ (ก้านนเทียนเซ่ง) ดำรงตำแหน่งตำบลโคกเจริญ ต่อมาเมื่อ

พ่อหมดวาระการเป็นกำนัน นายมานพน้อย จึงสมัครเข้ามาทำหน้าที่กำนันเพื่อดูแลประชาชนในพื้นที่

ช่วงที่เป็นกำนัน นายมานพน้อย วานิช มีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมดูแลทุกข์สุขประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอและเป็นกันเองกับประชาชน เนื่องจากนายมานพน้อยมีเพื่อนสมัยเรียน และเป็นที่รู้จักของประชาชนตั้งแต่รุ่นบิดา ดังนั้น เมื่อไปเยี่ยมประชาชน หรือนำข้อมูลข่าวสารจากทางราชการระดับอำเภอ ระดับจังหวัดไปแจ้งต่อประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ชาวบ้านก็จะเชิญชวนให้ร่วมนั่งสนทนา ร่วมรับประทานอาหาร หรือบางครั้งการเดินทางไปเยี่ยมชาวบ้านในที่ห่างไกลจากบ้านพักชาวบ้านก็เชิญให้นอนพักค้างด้วยบ่อยครั้ง จึงอาจกล่าวได้ว่าด้วยชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจึงได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่อื่นเพิ่มเติม ได้แก่ การเป็นประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดพังงา เป็นกรรมการที่ปรึกษา สำนักงานที่ดินจังหวัดพังงา เป็นอุปนายกสมาคมกีฬา จังหวัดพังงา และประธานรุ่น “เพื่อนดีบุก 19/22”

ต่อมารัฐธรรมนูญ ปี 2540 ได้เปิดโอกาสให้ผู้สนใจการเมืองระดับประเทศสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ นายมานพน้อย วานิช ซึ่งความสนใจทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติจึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2549 แต่ไม่ได้รับเลือกตั้งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะมีเวลาเตรียมตัวในการแนะนำตัวน้อย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวกฎหมายห้ามหาเสียงหรือการให้บุคคลอื่นช่วยแนะนำตัว ทำให้ข้อมูลการแนะนำตัวไม่กระจายทั่วถึงประชาชน ในภายหลังเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2550 นายมานพน้อย วานิช จึงลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งที่ 2 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพังงา

ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการสัมภาษณ์นายมานพน้อย วานิช เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 เวลา 13.00-15.00 นาฬิกา ณ ห้องประธานคณะกรรมการการปกครอง อาคารรัฐสภา 2 ผู้วิจัยเริ่มคำถามด้วยการให้นายมานพน้อยฯ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ รวมทั้งมีการนำกลยุทธ์การสื่อสารที่เคยใช้ช่วงที่ดำรงตำแหน่งกำนันมาใช้ในการแนะนำตัวเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง หรือนำมาใช้สื่อสารหลังเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ยังมีคำถามเพื่อแสดงถึงการเลือกเนื้อหาสาระ และการวิเคราะห์ผู้รับสารก่อนที่นายมานพน้อย วานิช จะสื่อสารเพื่อแนะนำตัว เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ตลอดจนสื่อสารเกี่ยวกับบทบาทผลงานทางการเมือง

รวมทั้งสัมภาษณ์เกี่ยวกับต้นทุนทางสังคมที่เป็นปัจจัยเสริมให้ได้รับเลือกตั้ง ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัว พื้นฐานทางการเมืองของบุคคลในครอบครัวหรือเครือญาติ ประวัติการศึกษา การมีทีมช่วยเหลือสนับสนุนในการแนะนำตัวจากเพื่อนสมัยเรียนที่มีชื่อเสียงหน้าที่การงานเป็นที่

รู้จักของประชาชนในจังหวัดพังงา จากการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลในประเด็นอื่น ๆ ดังนี้

1. เนื้อหาที่ใช้ในการหาเสียง โดยนายมานพน้อย วาณิช จะเน้นที่เนื้อหาการแนะนำตัว ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา หมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง และงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ส.ว.
2. การสื่อสารภาพลักษณ์ความเป็นกันเอง เพื่อสร้างความประทับใจและการจดจำแก่ประชาชน
3. การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร เพื่อเลือกเวลาการเข้าไปแนะนำตัวให้สอดคล้องกับงานและวัฒนธรรมของชาวบ้านแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่การไปร่วมงานของชาวมุสลิมในวันศุกร์
4. วิธีการที่ใช้ในการแนะนำตัวและการหาเสียง ไม่ว่าจะเป็นการเดินพบปะประชาชน การไปร่วมงานประเพณี การปราศรัยตามเวทีต่าง ๆ การพูดคุยเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน แต่ละกลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ
5. เลือกสื่อและช่องทางที่ใช้ในการแนะนำตัวและหาเสียงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ส.ว. ผ่านแผ่นพับ แผ่นพับ โปสเตอร์และป้ายแนะนำตัว การใช้สื่อเคลื่อนที่
6. ความได้เปรียบของการเคยเป็นกำนัน มีผลงานการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นที่ประจักษ์ในพื้นที่ สร้างความเชื่อมั่นในฝีมือการทำงาน และมีเครือข่ายผู้นำทางความคิดที่เป็นสื่อกลางไปยังประชาชน
7. ความได้เปรียบจากการมีต้นทุนทางสังคม เช่น ชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การมีตำแหน่งทางการเมืองของบุคคลในครอบครัว ซึ่งถือเป็นปัจจัยเสริมในการลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัด
8. การนำกลยุทธ์การสื่อสารมากกว่า 1 วิธี มาใช้อย่างผสมผสานเพื่อสื่อสารทางการเมือง โดยหวังผลการสื่อสารเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งด้วยการเข้าถึงและเป็นกันเองกับประชาชนในจังหวัด
9. หลังจากได้รับเลือกตั้งแล้ว ส.ว. มีได้นำกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อใช้สื่อสารกับประชาชนในจังหวัดพังงา เช่น การไปเยี่ยมชาวบ้าน การไปร่วมงานพิธี งานประเพณีต่าง ๆ และการเดินพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง
10. บทบาทการปฏิบัติงานในหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาก่อนการทำงานในพื้นที่ระดับจังหวัดและการทำงานในวุฒิสภา
11. วิธีการทำงานในวุฒิสภา และรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในสภา การพิจารณากฎหมายหรือการทำงานในคณะกรรมการ

สามัญประจำวุฒิสภา ผ่านการถ่ายทอดการประชุมวุฒิสภา การประชุมรัฐสภา สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์

12. การดูแลรักษาชื่อเสียงและสร้างความประทับใจ สร้างความนิยมในตัว ส.ว. อย่างต่อเนื่อง หลังจากเข้าสู่ตำแหน่ง ส.ว. แล้ว

13. การสื่อสารเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดพังงาทราบถึงภารกิจหน้าที่ ส.ว. ผ่านกลุ่มเครือข่าย ครอบครัว กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ

นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดราชบุรี

นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ หรือกำนันน้อย สำเร็จการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาที่ จังหวัดราชบุรี จากนั้นศึกษาต่อจนได้รับปริญญาตรี จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้ ครอบครัวของ นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ เป็นที่รู้จักของชาวบ้านในตำบล และอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีบิดาเป็น กำนัน มีพี่ชายเป็นกำนัน และส่วนใหญจะรู้จัก ส.ส. กอบกุล นพอมรบดี อดีตสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพี่สาวของนายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์

นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลท่าราบ ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2549 ซึ่งการทำงานในตำแหน่งกำนันจะเป็นงานในการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน โดยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับมอบโล่บุคคลดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2540 จาก พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และโล่จากกรมทหารช่าง ด้านการสนับสนุนพื้นที่การสาธิต การข้ามลำน้ำ พ.ศ. 2544 รวมทั้งได้รับรางวัลกำนันยอดเยี่ยม (กำนันแบบทองคำ) ประจำปี 2541 ทั้งนี้ ด้วยผลงานและประสิทธิภาพการทำงานซึ่งเป็นที่ประจักษ์และรับรู้ของคนในจังหวัดราชบุรี นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ จึงได้รับเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการองค์กรหรือสมาคมต่าง ๆ ได้แก่ กรรมการสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี กรรมการบริหารสมาคมกลุ่มชาวไร่ อ้อย เขต 7 ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จากประสบการณ์การทำงานที่มีผลงานชัดเจน จนผลงานในช่วงดำรงตำแหน่งกำนันเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น ส่งผลให้คนทั่วไปให้มองเห็นความตั้งใจทำงาน ซึ่งน่าจะช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดน่านได้เพิ่มมากขึ้น

เมื่อ พ.ศ. 2549 นายเกษฯ ศักดิ์สมบุญณ์ ได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก และได้รับเลือกตั้งให้เป็น 1 ใน 3 ของสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดราชบุรี แต่ช่วงปลายปี 2549 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีการสรรหาบุคคลมาเข้ามาเป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทน ส.ส. และ ส.ว. แม้สมาชิกภาพของวุฒิสภาจะหมดไปตามกฎหมาย แต่นาย

เกชา ศักดิ์สมบุญ ก็ยังคงมีการพบปะ ไปร่วมงานพิธี งานประเพณีที่ได้รับเชิญตลอด ซึ่งเป็นกลยุทธการสื่อสารเพื่อให้เกิดภาพต่อเนื่องในการรับรู้ของประชาชนจังหวัดราชบุรี ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สนใจและมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายกำหนดสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ได้นายเกชา ศักดิ์สมบุญ จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและใช้กลยุทธการสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงจนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดราชบุรีอีกครั้ง

ผู้วิจัยมีโอกาสสัมภาษณ์เจาะลึก นายเกชาฯ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2553 เวลา 12.30-13.30 นาฬิกา ณ ห้องประธานคณะกรรมการการปกครอง อาคารรัฐสภา 2 การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่ม ด้วยการให้นายเกชา ศักดิ์สมบุญ เล่าถึงการสื่อสารในช่วงเป็นกำนัน การทำงานที่ต้องใช้การสื่อสาร และการใช้กลยุทธการสื่อสารเพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้เข้าใจถึงการทำหน้าที่กำนันที่สัมพันธ์กับการสื่อสารที่เกิดในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ ตลอดจนการสื่อสารหลังจากเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารที่ใช้ในช่วงเป็นกำนันจึงนำมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการหาเสียง โดยนายเกชา ศักดิ์สมบุญ จะเน้นที่เนื้อหาการแนะนำตัว ประวัติ หมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับหน้าที่ ส.ว.
3. การสื่อสารภาพลักษณ์ที่ใช้ในการหาเสียง เพื่อสร้างความประทับใจและการจดจำแก่ประชาชน ตลอดจนให้จดจำภาพลักษณ์ความเป็นกำนัน
4. วิธีการที่ใช้ในการและนำตัวและการหาเสียง ไม่ว่าจะเป็นการเดินพบปะประชาชน การไปร่วมงานประเพณี การปราศรัยตามเวทีต่าง ๆ การพูดคุยเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน แต่ละกลุ่มอายุ การเข้าไปแนะนำตัวเมื่อมีการนัดประชุมกลุ่มต่าง ๆ
5. สื่อและช่องทางที่ใช้ในการแนะนำตัวและหาเสียงในประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ส.ว. ผ่านแผ่นพับ แผ่นพับ โปสเตอร์และป้ายแนะนำตัว การใช้สื่อเคลื่อนที่
6. ความได้เปรียบของการเคยเป็นกำนัน มีผลงานการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นທີ່ประจักษ์ในพื้นที่ สร้างความเชื่อมั่นในฝีมือการทำงาน
7. การมีต้นทุนทางสังคม เช่น ชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การมีตำแหน่งทางการเมืองของบุคคลในครอบครัว และการมีเครือข่ายผู้นำทางความคิดที่ช่วยสนับสนุนการเลือกตั้ง โดยเป็นสื่อกลางสื่อสารไปยังประชาชน ซึ่งถือเป็นปัจจัยเสริมในการลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัด

8. การนำกลยุทธ์การสื่อสารมากกว่า 1 วิธี มาใช้อย่างผสมผสานเพื่อสื่อสารทางการเมืองให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด โดยหวังผลการสื่อสารเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ด้วยการเข้าถึงและเป็นกันเองกับประชาชนในจังหวัด

9. การวางแผนรูปแบบและวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ทีมผู้สนับสนุนช่วยหาเสียงสร้างการรับรู้ว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 มีขึ้นในวันที่ 27 มกราคม 2553 เวลา 10.00-12.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมรัฐสภา อาคารรัฐสภา 1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ซักถามในประเด็นที่ยังสงสัยและไม่ครอบคลุมเนื้อหาในการสรุปผล ประกอบกับเป็นการสัมภาษณ์เพื่อขยายความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งประเด็นประกอบด้วย

1. หลังจากได้รับเลือกตั้งแล้ว ส.ว. มีได้นำกลยุทธ์การสื่อสารใดมาใช้เพื่อสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดราชบุรี

2. การติดต่อสื่อสารกับชาวบ้านหลังจากได้รับเลือกตั้ง เช่น การไปเยี่ยมชาวบ้าน และการไปร่วมงานพิธี งานประเพณีต่าง ๆ

3. การปฏิบัติงานในหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาทั้งการทำงานในพื้นที่ระดับจังหวัดและการทำงานในวุฒิสภา

4. ความสำคัญของการเข้าไปทำหน้าที่ ส.ว. ตลอดจนเนื้อหาที่ทำให้ชาวจังหวัดราชบุรีเชื่อมั่นและลงคะแนนเลือกตั้งให้

5. วิธีการทำงานในวุฒิสภา และรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในสภา การพิจารณากลับกรรมาธิการ หรือการทำงานในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

6. วิธีการสื่อสารให้ประชาชนในจังหวัดน่านทราบถึงการทำงานในหน้าที่ ส.ว. ผ่านการถ่ายทอดการประชุมวุฒิสภา การประชุมรัฐสภา สื่อโทรทัศน์ วิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์

7. การดูแลรักษาชื่อเสียงและสร้างความประทับใจ สร้างความนิยมในตัว ส.ว. อย่างต่อเนื่อง หลังจากเข้าสู่ตำแหน่ง ส.ว. แล้ว

8. การเดินพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง

9. การสื่อสารเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดราชบุรีทราบถึงภารกิจหน้าที่ ส.ว. ผ่านครอบครัว เครือญาติ กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ โดยการเข้าไปร่วมประชุมประจำเดือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ การประชุมกลุ่มต่าง ๆ ที่อำเภอ

นายอิทธิพล เรืองวรรณ สมัชชิกวุฒิสภาสรรหาภาคอื่น (ผู้แทนสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย)

นายอิทธิพล เรืองวรรณ หรือกำนันโป้ย อดีตกำนันตำบลศรีสงคราม ดำรงตำแหน่งกำนันมากกว่า 20 ปี โดยในช่วงที่เป็นกำนันภรรยาของนายอิทธิพล เรืองวรรณ ดำรงตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่นจึงช่วยให้ชาวจังหวัดนครพนมรู้จักนายอิทธิพล เรืองวรรณ ประกอบกับผลงานการส่งเสริมพุทธศาสนาด้วยการสร้างฌาปนสถานให้กับวัดที่ขาดแคลน มากกว่า 10 แห่ง โดยเงินที่ใช้ในการก่อสร้างทั้งหมดเป็นเงินเดือนในตำแหน่งกำนันและเงินเดือนของภรรยา จากการสร้างและส่งเสริมพุทธศาสนาช่วยให้นายอิทธิพลฯ เป็นที่รู้จักของคนในจังหวัด และอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ทุกคนรู้จักกำนันโป้ยมาก่อนที่จะเคยเห็นหน้า เนื่องจากธุรกิจของครอบครัวมีการซื้อสื่อท้องถิ่นทั้งวิทยุกระจายเสียงและสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณาประชาสัมพันธ์ธุรกิจของกำนันโป้ย มาก่อนหน้านี้แล้ว

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งกำนันนอกจากจะส่งเสริมพุทธศาสนาแล้วนายอิทธิพลฯ ยังให้ความสนใจด้านการศึกษา โดยได้เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนจนจบระดับมัธยมศึกษา แล้วเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจนจบปริญญาตรีจากสถาบันราชภัฏนครพนม ในการทำหน้าที่กำนันนายอิทธิพลฯ จะให้การสนับสนุนและพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการเดินพบปะเยี่ยมเยียน เรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเพื่อบอกข่าวสารที่รับรู้จากทางอำเภอให้ชาวบ้านทราบและปฏิบัติตาม ด้วยการทำงานที่เข้มแข็งจริงจัง จริงใจรักหาคำพูด จึงเป็นคนที่ได้รับความเชื่อมั่นจากเพื่อนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนครพนมให้เป็นประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านระดับอำเภอและระดับจังหวัด ต่อมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นรองประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอุปนายกสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย

นายอิทธิพลฯ ได้แสดงความสนใจการเมืองระดับชาติ โดยการก้าวเข้าสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2549 ซึ่งผ่านการคัดเลือกจนเข้ารอบ 200 คนสุดท้ายก่อนที่จะคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) จะคัดเลือกให้เหลือ 100 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2549 ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่ง และอีกส่วนมาจากการสรรหาผู้แทนของสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อคนในสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ เห็นว่านายอิทธิพลฯ มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้เสนอชื่อคณะกรรมการสมาคมคัดเลือกเพื่อเป็นผู้แทนสมาคม ซึ่งคณะกรรมการสมาคมเห็นชอบส่งชื่อนายอิทธิพลฯ ให้เป็นผู้แทนสมาคม เพื่อ สรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ปี 2551

ผู้วิจัยมีโอกาสสัมภาษณ์เจาะลึกนายอิทธิพล เรืองวรรณ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2553 เวลา 11.00-12.30 นาฬิกา ณ ห้องประชุมรัฐสภา อาคารรัฐสภา 1 โดยผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งกำนัน การสื่อสารเพื่อบอกข่าวระหว่างชาวบ้านในพื้นที่ และหน่วยงานราชการระดับอำเภอ ระดับจังหวัด รวมทั้งการสื่อสารกับสมาชิกชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ และสมาชิกในสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ ตลอดจนการสื่อสารแนะนำตัวเพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และหลังจากเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา นายอิทธิพลฯ มีการเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารใดเพื่อสะท้อนบทบาท หน้าที่ความเป็น ส.ว. แต่หลังจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกพบว่ายังมีประเด็นข้อสงสัยและเนื้อหายังไม่ครอบคลุม จึงมีการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2553 เวลา 13.00-14.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมรัฐสภา อาคารรัฐสภา 1 โดยข้อมูลสำคัญ ที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้ง 2 ครั้ง ประกอบด้วย

1. เนื้อหาที่ใช้ในการแนะนำตัว ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ผลงานในช่วงที่เป็นกำนัน และงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ส.ว.
2. การสื่อสารภาพลักษณ์ความเป็นกันเอง การช่วยเหลือสมาคม เพื่อสร้างความประทับใจแก่กรรมการสมาคม และภาพความเป็นกำนันไปป์
3. เลือกสื่อและช่องทางที่ใช้ในการแนะนำตัวและหาเสียงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ส.ว. ผ่านเอกสารรูปเล่มเพื่อแนะนำตัว และการเดินพบปะพูดคุยกับกรรมการสมาคมในช่วงที่มีการนัดประชุมสมาคม
4. หลังจากได้รับสรรหาให้เป็น ส.ว. นายอิทธิพลฯ มีได้นำกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อใช้สื่อสารกับกรรมการสมาคม เช่น การไปประชุมของสมาคม แต่ส่วนใหญ่จะเน้นการลงพื้นที่จังหวัด นครพนมเพื่อเดินพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง และการไปร่วมงานพิธี งานประเพณีของจังหวัดนครพนม
5. การสื่อสารบทบาทการปฏิบัติงานในหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาทั้งการทำงาน ในพื้นที่ระดับจังหวัดและการทำงานในวุฒิสภาไปยังประชาชนจังหวัดนครพนม
6. วิธีการทำงานในวุฒิสภา และรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในสภา การพิจารณากฎหมาย หรือการทำงานในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ผ่านการถ่ายทอดการประชุมวุฒิสภา การประชุมรัฐสภา สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์
7. การดูแลรักษาชื่อเสียงและสร้างความประทับใจ สร้างความนิยมในตัว ส.ว. อย่างต่อเนื่อง หลังจากเข้าสู่ตำแหน่ง ส.ว. แล้ว โดยส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารกับประชาชนในจังหวัดนครพนม

8. การสื่อสารเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดนครพนม ทราบถึงภารกิจหน้าที่ ส.ว. ผ่าน
กลุ่มเครือข่าย ครอบครัว กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้แทนสมาคมกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย